

רבינו גרשום

ח:

מי כתיב מכל החיה ומכל בהמה. נידרדוש מכל החיה שנתקללה יותר מבהמה: ים [י] [א] [מכל הבהמה כסיב. משמע מבהמה המקוללת יותר כך נתקלל ואין לך מקוללת בבהמה גסה יותר מחמורן: כך נתקלל הוא מבהמה אחד לשג. כגון בזהמה דקה טהורה דעיבורה לה' חדשים ובג' זימני (תלמד) הו' ט"ו: אי צעים אימא מכל הבהמה. דמשמע מכל הבהמה המקוללת יותר: ואיצעים אימא. לשם קללה נאמר הלך קללה חמורה שמוכל לדרוש מן הפסוק שדי עליוה. והכי נמי איכא לאקשווי ואימא כשם שנתקללה בזהמה מחיה אחד לשנים ומאי

אחד ששש ומאי ניהו עז מחתול. ים הכא נישא טפי למנקט עז מכלב למ"ד (כלאים פ"ח מ"ו) ים מין חיה לפי שהשצנן שלהן מכוון טפי אחד לשלם אלא נישא ליה למיפך ו ככולי עלמא: כי

מי כתיב מכל החיה ומכל הבהמה מכל הבהמה ומכל החיה כתיב ארור הוא מבהמה שנתקללה מחיה ואימא כשם שנתקללה בהמה מחיה אחד לשלש ומאי ניהו עז מחתול כך נתקלל הוא מבהמה אחד לשלש דהוה ליה חמיסר ירחי איבעית אימא מכל הבהמה כתיב אי בעית אימא קללה הוא קללה שדי עליוה ^(א) א"ל קיסר לרבי יהושע בן חנניה נחש לכמה מיעבר ומוליד א"ל לשב שני והא סבי דבי אתונא ארבעניהו ואוליד תלת הנהו מיעברי הוו מעיקרא ד' ^(ב) [שנין] והא קמשמשי שמושי אינהו נמי משמשי כאדם והא חכימי אינהו אנן חכימינן מינייהו אי ^(ג) חכימת זיל וזכינהו ואיתינהו לי אמר ליה כמה הוו שיתין גברי אמר ליה עביד לי ספינתא דאית בה שיתין בתי וכל ביתא ^(ד) אית בה שיתין ביסתרקי עבר ליה כי מטא להתם ^(ה) [על] לבי טבחא אשכחיה לההוא גברא דקא ^(ו) פשיט חיותא א"ל רישך לובוני א"ל אין א"ל בכמה א"ל בפלגא דוואז ירב ליה לסוף ^(ז) א"ל ה אנא רישא דחיותא אמרי לך אמר ליה אי בעית דאישבךך סגי אחוי לי פיתחא דבי אתונא א"ל מסתפינא דכל דמחוי ^(ח) ו קטלי ליה א"ל דרי כריכא דקניא וכי מטית להתם זקפה כמאן דקא מתפח אול אשכח דרבנאי מגואי ודרבנאי

מבראי דאי חוזו כרעא דעיילא קטלי להו לבראי ודנפקא קטלי להו לגואי אפכה לסגדליה קטלי להו לגואי אפכה לסגדליה ^(י) קטלי להו לכווליה [אזל] אשכח ינוקי מלעיל סבי מלתחת אמר אי יהיבנא שלמא להני קטלי לי הני סברי אנן עדיפינן ^(יא) דאנן ^(יב) קשינן טפי ואינהו דרדקי אמר שלמא לכו אמרו ליה מאי עבדיתיך אמר להו (אנא) חכימא דיהודאי אנא בעינא למיגמר חכמתא מיניכו אי הכי ניבעי לך אמר להו לחיי אי זכיתו [לי] כל דבעיתו עבידו בי ואי זכינא בכו ^(יג) איכלו ^(יד) גבאי בספינתא א"ל ההוא גברא דאזיל ובעי אתתא ולא יתבו ליה מאי חזי ליה דאזיל היכא דמדלו ^(טו) מיניה שקל סיכתא דצה לתתאי לא עאל לעילאי עאל אמר האי נמי מיתרמי בת מזליה גברא דאזויף ומירף מאי חזא דהדר אזויף אמר להו גברא אזל לאגמא קטל קמא טונא ולא מצי ביה ^(טז) ו קטיל ומנח עליוה עד דאיתרמי איניש מדלי ליה אמרו ליה אימא לן מילי ^(יז) דדביאי אמר להו הוה ההוא כודניתא דילידא והוה תלי ליה פיתקא וכתב ביה דמסיק בבי אבא מאה אלפא זוזי אמרו ליה וכודניתא מי ילדה אמר להו הי ניהו מילי דבדיאי מילחא כי סריא במאי מלחי לה אמר להו בסילתא דכודניתא ומי איכא סילתא לכודנתא ומילחא מי סרי בני לן ביתא באוירא דעלמא אמר שם ^(יח) תלא בין רקיעא לארעא אמר להו אסיקו לי ליבני ומינא ^(יט) מצינתיה דעלמא היכא זקפה לאצבעתיה אמר להו הכא א"ל ומי יימר ^(כ) אייתו אשלי ומשחו אית לן בירא בדברא עיילא למתא א"ל אפשילו לי חבלי מפארי ואעייליה אית לן ריחיא דתבירא חייטיה ^(כא) אמר כרוכו לי מיניה גרדי ואיחייטיה משרא דסכיני במאי קטלי ^(כב) בקרנא דחמרא ומי איכא קרנא לחמרא ומי איכא משרא דסכיני אייתו ליה תרי ביעי א"ל הי דוגתא אוכמתי והי דוגתא חיוורתו אייתי להו איהו תרי גביני אמר להו הי דעיוא אוכמתי והי דעיוא חיוורתו ורצוצא דמית ^(כג) ^(כד) מהיכא נפיק רוחיה מהיכא דעל נפק אחוי לן מנא דלא שוי חביליה ^(כה) אייתו ^(כו) (כל חד וחד) בודיא פשמוה לא הוה עייל בתרעא אמר להו אייתו ^(כז) מרי ^(כח) סיתרוה היינו מנא דלא שוו חביליה איתינהו ^(כט) כל חד וחד כי חזי שיתין ביסתרקי אמר כוליהו חבראי להכא אתו אמר ליה לספונא שרי ספינתך בהדי דקאתו שקל עפרא מעפרייהו כי

הלוקח עובר חמורו פרק ראשון בכורות

מי כתיב מכל החיה ומכל בהמה. נידרדוש מכל החיה שנתקללה יותר מבהמה: ים [י] [א] [מכל הבהמה כסיב. משמע מבהמה המקוללת יותר כך נתקלל ואין לך מקוללת בבהמה גסה יותר מחמורן: כך נתקלל הוא מבהמה אחד לשג. כגון בזהמה דקה טהורה דעיבורה לה' חדשים ובג' זימני (תלמד) הו' ט"ו: אי צעים אימא מכל הבהמה. דמשמע מכל הבהמה המקוללת יותר: ואיצעים אימא. לשם קללה נאמר הלך קללה חמורה שמוכל לדרוש מן הפסוק שדי עליוה. והכי נמי איכא לאקשווי ואימא כשם שנתקללה בזהמה מחיה אחד לשנים ומאי ניהו חמור משועל כך נתקלל הוא מחמור אחד לשנים דהוו להו ב' שנים אלא איכא לתרוצי קללה שדי עליוה ועוד מכל הבהמה ומכל החיה כתיב דמשמע דמשום בזהמה שימירה קללתה על שום חיה ומלניו חמור מקולל מחמול אחד לשבע: **לכמה מיעבר ומוליד.** כמה שזהה עיצורו צמעיו: **דבי אטונא.** מקוס: **והא משמשי שמושי.** ואי הוו מעברי לא הוו משמשי שדךך חיה ובהמה מאחר שנתעברה אינה מקבלת זכר: **והא חיימי.** הנהו סבי וירדו לסוף המעשה: **זיל וזינהו.** נלחם: **צוסתקין.** כסאות: **כי מטא להסם.** לכרך שלהם: **עציד חיוסא.** יען מחתקט) צמהה: **ואנא רישא דחיוסא אמרי נך.** צממיה: **סגי.** צעוד ולך לפני: **דרי כריכא דקני.** טול חצילה של קנים וכי מטית הסם נגד הפתח זקוף החצילה לארך: **כמאן דמיספת.** כאדם העומד לפוש: **אזל ר' יהושע:** שלא יאכ דרננאי. אורנים: **מנבאי.** שלא יאכ אחד מן הזקנים לחוך: **מגואי.** שלא יימחו אדם ליכנס וכי חזו הני סבי כרעא דעיילא קטלי להו [לצרכי] שהיתה מסקופת המדר עבה ו שופצין סוצין או עפר עליה וניכרת בה פסיעות האדם וכי חזו כרעא דעיילא קטלי לשומרי [צרכין] לאו הניחו לנא וכי חזו כרעא דנפקא קטלי להו [לגוואל] שהנימוהו לנאח והשומרים לא היו הורגים שום אדם אלא"כ נכנס כולו לפנים על כרחן או אחד יואל כולו לחוך: **אפריב.** רבי יהושע למדליה ועמד על האסקופה ונראית פסיעה אחת נכנסת ופסיעה אחת יואלה ודחפיהו השומרים ויאלו וכשצאו הזקנים ראו כן ודימיו ששני בני אדם הן אחד נכנס ואחד יואל וקטליניהו לכולהו שומרים ואח"כ נכנס רבי יהושע: **ינוקי מעליב.** צעליה. ולהרע נמכוונו שהטותן שלום לעליונים מחלה הורגים אותו הסחמונים ואומרים אנו הזקנים ולנו היה לך ליתן שלום מחילה והטותן שלום לזקנים הורגין אותו הסחורים מלש: **מאזי** מלעלה והם למטה: **מאי עציסודין.** מאזי צעית הכא: **אי הכי דחכימא** את ניבעי אגן מינק: **אי וסינו צי.** אם תנלחמוי: **דמיילו מינא.** שמיוסחת מן הראשונה ושואל אותה הכי יש לו ללמד הואיל ולא נתנו לו את הראשונה כל שכן ו: **ספיכא.** קבילי"א: **יט [דלפן] לספאי.** דלא

השפיל ידו ונענא בכותל צמקוס שאין חור ולא על דלי דאה הגציה ^(א) [ידן] ודאה צמקוס שיש חור ועל: **גצרא דאזויף וטריף.** יח' שהלוה מעות למצירי ולא נפרע ממנו אלא צקושי שטרף לקוחות: **מאי חוי דסדר אזויף.** לאחריני ולא נתיישר מן הראשון: **לאגמא.** ליער: **קטיל קמא טונא.** חתך חצילה ראשונה ולא מצי ציה להרימו על שכמו: **סדר קטיל ומנח** על שצמו: **הואיל וזרכין סיוע** אחרים עד דמיתרמי' איניש ומדלו ליה. והאי נמי הואיל והפסיד בלמנה ראשונה חוזר ומאמין לאחרים עד שצמדווג לו לאדם נאמן ומשחקר זו: **מילי דדרי.** ים' דברי רוח. ל"א מילי ^(ב) דכויב דברי כוז: **כודנפא.** פרידה: **והוא סני פיתקא.** שטר צנאור הוולד: הי ניהו מילי דכדי. אלו הן דברי רוח: **סילינא.** שילנא: **מפארי.** עשו לי חצלים מסוצין ואם אינכם עושין שאילתי אף אני לא אעשה שאילתכם: **חייטיה.** תפור אותה: **כרוכו לי ים גרדי מינא.** הוצילו לי ממנה חוטין כדרך נשים שמוציאין חוטין מן הצגד ותופרין אותו בגדי. **צלע"ו פירנ"ש:** **משאד דסכיני במאי קטלי ליה.** ערוגה דסכיני צמה קוצרין אותה: **וגפא.** תרגוגולת: **ורגולא דמיס.** אפרוח שמת בקליפתו: **אחוי לן מנא דלא שוי חצילה.** הראנו כלי שאינו שזה הספקד שהוא מפסיד: **צודיא.** מחללת: **לא על צטרעא.** שהיה ארוך ורחב יותר מן הפתח: **אייתו מרי.** פשו"ר צלע"ו: **ופיסורו.** פתח הצנין והכותל עד שיכנס: **אייתניהו.** ים' וצמיעל צספינתא הואיל וחכינהו. היה מביאם אחד אחד צפני עצמו ומכניסו לחדר: **וכי חוייס שיתין ציססרקי.** סגר כל חצירי יצואו ^(ג) כאן: **אמר ליה.** רבי יהושע: **לספונא.** רב החובל: **שרי ספינתך.** שרי ספינתך ולך: **כי**

השפיל ידו ונענא בכותל צמקוס שאין חור ולא על דלי דאה הגציה ^(א) [ידן] ודאה צמקוס שיש חור ועל: **גצרא דאזויף וטריף.** יח' שהלוה מעות למצירי ולא נפרע ממנו אלא צקושי שטרף לקוחות: **מאי חוי דסדר אזויף.** לאחריני ולא נתיישר מן הראשון: **לאגמא.** ליער: **קטיל קמא טונא.** חתך חצילה ראשונה ולא מצי ציה להרימו על שכמו: **סדר קטיל ומנח** על שצמו: **הואיל וזרכין סיוע** אחרים עד דמיתרמי' איניש ומדלו ליה. והאי נמי הואיל והפסיד בלמנה ראשונה חוזר ומאמין לאחרים עד שצמדווג לו לאדם נאמן ומשחקר זו: **מילי דדרי.** ים' דברי רוח. ל"א מילי ^(ב) דכויב דברי כוז: **כודנפא.** פרידה: **והוא סני פיתקא.** שטר צנאור הוולד: הי ניהו מילי דכדי. אלו הן דברי רוח: **סילינא.** שילנא: **מפארי.** עשו לי חצלים מסוצין ואם אינכם עושין שאילתי אף אני לא אעשה שאילתכם: **חייטיה.** תפור אותה: **כרוכו לי ים גרדי מינא.** הוצילו לי ממנה חוטין כדרך נשים שמוציאין חוטין מן הצגד ותופרין אותו בגין. **צלע"ו פירנ"ש:** **משאד דסכיני במאי קטלי ליה.** ערוגה דסכיני צמה קוצרין אותה: **וגפא.** תרגוגולת: **ורגולא דמיס.** אפרוח שמת בקליפתו: **אחוי לן מנא דלא שוי חצילה.** הראנו כלי שאינו שזה הספקד שהוא מפסיד: **צודיא.** מחללת: **לא על צטרעא.** שהיה ארוך ורחב יותר מן הפתח: **אייתו מרי.** פשו"ר צלע"ו: **ופיסורו.** פתח הצנין והכותל עד שיכנס: **אייתניהו.** ים' וצמיעל צספינתא הואיל וחכינהו. היה מביאם אחד אחד צפני עצמו ומכניסו לחדר: **וכי חוייס שיתין ציססרקי.** סגר כל חצירי יצואו ^(ג) כאן: **אמר ליה.** רבי יהושע: **לספונא.** רב החובל: **שרי ספינתך.** שרי ספינתך ולך: **כי**

נמנח הבהמה: ^(א) עבה צרה ושופקין: ^(ב) לאן שהניחו לבא ויחב כי נמחק: ^(ג) עס מה"ד תתאי דצה: ^(ד) עס הבהי ידו ונענא במקום: ^(ה) עס וטריף שמלוה מעות: ^(ו) עס מילי דכדי בדברי: ^(ז) עס לי מינה גרדי: ^(ח) עס אייתניהו למילי: ^(ט) עס מחתול הוה נחיא ויחב תחת הכא נמחק: ^(י) עס למ"ד כלב סין: ^(יא) ו למיפוך אליבא דכולי עלמא:

מסורת הש"ס

(א) צע"י תמנא כמה וכמה הסופות צנאור יעצ קמנו מש"ס (ג) צ"ק, (א) ס"א שדי בה ס' ביסתרקי, (ד) וצ"ל א"ל בה לי רישך יסדי ליה חר רישא דחיותא א"ל אנא רישא דחיותא א"ל אנא רישך אמרי לך א"ל איבעית סי' ס"א, (א) [איכלו נהמא גנאלי גי ע"ן], (ו) [דכדיני כך הני צע"י ו] ובערוך הני דכדי, (ז) צ"ק מ"ו, (ח) צ"ק ועי' רש"י צע"י, (ט) תמנא צ"ק, (י) ועי' רש"ן, (כ) [צדש"י צע"י איתא דכדיני, (ז) צ"ל למיכל, (ח) צ"ל לחדר זה,

הנהגות הב"ח

(א) גמ' דקא עביד חיותא א"ל [רישך לצוני] מאימ ויב' ס"א רישא אית לך לובוני: (ב) שם דמחו להו קטלי: (ג) שם קטלי לי סני סכרי אגן עדויפין דחיתין: (ד) לעיל ואיניו לחתת ואי יתיבנא להני קטלי לי הני סברי אגן עדויפין דחיתין: (ה) שם קטלי לי סני דחיתין: (ו) שם וינא סכי סכילנו נהמא גנאי דירי נספינתא א"ל האי גנאלי וכו' מאי חזי דחולל להובא סכ"ל ומיתנ ליה נמחק: (ז) שם ונא מני סני הדר קטל: (ז) שם אסיקו לי ליני וינא מחתם אמרי ומי איבא דמצי לאסוקי התם אמר ומי איבא דמצי למיבני ביתא בין שמיא לארעא אמרי ליה מלעמיה דעלמא וכו' ומי יימר אמר אייתו: (י) שם ריחיא דמצינא חייטיה שקל פסיקא מינה שרא להו אמר כרוכי לי: (יא) שם ורגולא דמית בביעתיהו מהיכא: (יב) שם אייתו מרא:

לעזי רש"י

קבילי"א [קביל"א]. יתר וו, יד. פירנ"ש [פירני"ש]. ציצית. פשו"ר [פשו"ר]. מעדר.

שיטה מקובצת

אן הוא מכל הבהמה אוח מ' נמחק: ^(א) אי חכמיתו זיל: ^(ב) ה לחתם על לבי כי גברא דהוה קא עביד חיותא: ^(ג) א' חב לי רישך ידויב אלא רישא דחיותא א"ל אנא רישא דחיותא אמרי בעית: ^(ד) אגן רישך אמרי לך אי עאל דהוה קטלי ליה: ^(ה) לסגדליה קטלינהו לכולהו ויחב להו נמחק: ^(ו) אן קשי טפי ואיניו דרדקי ואי יתיבנא שלמא להני קטלי לי הני סברי אגן עדויפא דאגן עילאי ואיניו תתאי אמר להו שלמא לכולהו חכימאי: ^(ז) דמידולו מינה שקל שיכתא תתא דצה לא עאל דלי דצה ועאל אמר: ^(ח) ביה הדר קטיל: ^(ט) מילי דכדי אמר להו הוה לן ההוא כי מילי דכדי מילחא: ^(י) שם ס"א שם המפורש איתליה גרמיה באוירא תלא: ^(יא) יימר אמר להו אייתו: ^(יב) קטלי ליה בקרנא: ^(יג) דמית בגו בייעתא מהיכא: ^(יד) עס חביליה אייתו כל חד וחד בודיא לא גרסי' ויחב להו ויניון דסבר הא בעל חוב בתרא הוה נוח מן הראשון: ^(טו) מילי דכדי. משלים של כוז: ^(טז) אמר שם ותלא נפשיה בין רקיעא לארעא. אמר להו אסיקו לי ליבני וטונא באוירא ולא יכלי: ^(יז) אמר כרוכו לי גרדי מיניה. כלומר הוציאו לי פחילים ממנה ואחפניה: ^(יח) שרא דסכיני. ערוגה של סכינין: ^(יט) ורציצה. אפרוח שמת בתוך ביצתו: ^(כ) אחוי לן מנא דלא שוי חביליה. כלומר הראה לנו כלי שאינו שזה ההפסד שהוא ערושה: ^(כא) אייתי בודיא הבאי מחצלת ופשטה ולא יחיה יכולה ליכנס בפתח כשהיא פשוטה: ^(כב) אמר להו אייתו מרי וחציני וסותרו לבבא כדי שתהא יכולה לצאת בו אמר היינו מנא כו':